

PRVNÍ NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Dne 30.12.2016 byl vyhlášen zákon č. 460/2016 Sb. – historicky **první novela zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku**, která na sebe nechala čekat téměř tři roky od nabytí jeho účinnosti (dále jen „Novela“). Novela odstraňuje některé technické nedokonalosti občanského zákoníku a současně reflektuje ty nejpálčivější problémy, na které v průběhu tří let účinnosti občanského zákoníku narazila jak právní teorie, tak především právní praxe. Některá ustanovení nabývají účinnosti **28.02.2017**, jiná **01.01.2018**. Mezi nejdůležitější změny patří následující témata:

1. Zrušení povinnosti právnické osoby pověřit člena statutárního orgánu k jednání vůči zaměstnancům

S účinností od 28.02.2017 se zrušuje často diskutované pravidlo, které v praxi přinášelo mnoho problémů. Jedná se o ustanovení § 164 odst. 3, které stanovilo povinnost právnické osobě s kolektivním statutárním orgánem, aby určila konkrétního člena tohoto orgánu, který bude jednat vůči zaměstnancům této právnické osoby. Praktické problémy pak ještě podtrhla přísná judikatura Nejvyššího soudu, kdy bylo dovozeno, že se osoba pověřená jednáním vůči zaměstnancům, povinně zapisuje do obchodního rejstříku jako způsob, jak člen statutárního orgánu za právnickou osobu jedná. Tento výklad vedl v extrémních případech až k ochromení jednání právnické osoby směrem k jejím zaměstnancům ze strachu, že tato jednání budou snadno napadnutelná pro rozpor se zákonem. Zrušení tohoto ustanovení lze jistě považovat za krok správným směrem.

2. Forma plné moci – stačí úředně ověřený podpis

Prvním z praktických problémů, které se v praxi objevily krátce po nabytí účinnosti občanského zákoníku, byl požadavek § 441 odst. 2 na to, aby k právnímu jednání, u něhož zákon předepisuje určitou formu, byla udělena plná moc v téže formě (k sepsání notářského zápisu bylo potřeba plnou moc udělenou formou notářského zápisu). Právní praxe se tomuto požadavku, který zásadně zvyšoval transakční náklady a zpomaloval plynulost právního styku, bránila tím, že dovodila několik obhajitelných verzí pro to, aby se tomuto požadavku v určitých případech vyhnula. Když tento postup posvětila do jisté míry i Notářská komora a Nejvyšší soud, došlo k absurdní situaci, že právo utvářely orgány, které k tomu de facto nejsou vůbec oprávněny. S účinností od 28.2.2017 se větou „Vyžaduje-li se pro právní jednání forma veřejné listiny, postačí, bude-li plná moc k tomuto právnímu jednání udělena v písemné formě s úředně ověřeným podpisem.“ Stanoví na jisto to, co se složitě dovozovalo a právní praxe si v této oblasti může zhluboka oddechnout. Je však třeba upozornit, že se toto ustanovení použije pouze pro ta právní jednání, která budou učiněna ode dne účinnosti Novely (ačkoli plná moc k nim byla

PRVNÍ NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

udělena dříve).

3. **Nabytí podílu nezakládá účast manžela na obchodní korporaci**

Diskuse právních teoretiků nad tím, zda zákonodárce schválně či omylem nepřevzal jednoznačnou formulaci o tom, že podíl nezakládá účast druhého manžela na společnosti, ale představuje pouze majetkovou hodnotu, která náleží do SJM, způsobila mnoha právníkům vrásky na čele. Vždyť výklad, podle něhož manžel v rámci SJM nabývá účast na společnosti, by měl extrémní dopady do práv a povinností manželů, ale i do vztahů uvnitř obchodní korporace. Novela v této oblasti nastoluje k 28.02.2017 jasné pravidlo, podle něhož „Nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.“

4. **Znovuzavedení předkupního práva při převodu spoluvlastnického podílu**

S účinností k 01.01.2018 se opět zavádí zákonné předkupní právo k nemovité věci v případě, že se převádí spoluvlastnický podíl (známe ze staré úpravy). Výjimku však bude představovat převod na osobu blízkou. Okruh osob, které lze považovat za osoby blízké definuje zákon v § 22 (příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel, partner, osoby, jejichž újmu druhá osoba ucítí jako újmu vlastní, sešvagřené osoby, osoby, které spolu trvale žijí). Zákonodárce k tomuto kroku vedl zejména zájem na scelování vlastnictví a upřednostnil tento zájem nad možností vlastníka naložit se svým spoluvlastnickým právem podle libosti bez zbytečných transakčních nákladů.

5. **Změny týkající se svěřenských fondů**

Od 01.01.2018 stanoví Novela povinnost evidence svěřenských fondů, jejich správců a obmyšlených. Svěřenské fondy tedy budou vznikat až zápisem do této evidence (s výjimkou svěřenských fondů zřízených smrtí zůstavitele, kde fond vznikne okamžikem smrti a do evidence se zapíše až dodatečně). Evidenci svěřenských fondů bude vést Ministerstvo financí.

Již existující svěřenské fondy bude třeba nejpozději do 30.06.2018 do příslušné evidence nechat zapsat. Sankcí za promeškání této lhůty je zánik správy svěřenského fondu. Je však otázka, zda zánik správy znamená rovněž zánik fondu a co se v takovém případě bude dít s majetkem, který byl do fondu vyčleněný.

6. **Liniové stavby a zrušení zákonného předkupního práva k těmto stavbám**

Novela upravuje definici tzv. inženýrských sítí na liniové stavby, kterými rozumí vodovody, kanalizace nebo energetická či jiná vedení a jiné předměty, které ze své povahy pravidelně zasahují více pozemků. Důvodem pro změnu této definice se pro zákonodárce stala nutnost po sjednocení právního režimu staveb, které zasahují více pozemků a zároveň naplňují materiální znaky věci nemovité (tzn. jsou „nepřenositelné“). Občanský zákoník deklaruje, že liniové stavby nejsou součástí pozemku a současně říká, že pokud určitá věc ze zákona není součástí pozemku a naplňuje znaky „nepřenositelnosti“, považuje se za věc nemovitou.

PRVNÍ NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

V souvislosti s výše uvedenou změnou zákonodárce z praktických důvodů ruší zákonné předkupní právo mezi vlastníky liniových staveb a pozemků, na kterých se tyto stavby nacházejí.

7. Další změny

Mezi další změny, které stojí za to zmínit, patří zejména: snížení jistoty u nájmu na max. trojnásobek měsíčního nájemného, zrušení požadavku na úpravy názvu spolků a společenství vlastníků vzniklých před účinností nového občanského zákoníku, možnost požadovat zaplacení úroku z prodlení při prodlení s placením výživného atd.

V případě dotazů se prosím na nás neváhejte obrátit.

bpv BRAUN PARTNERS s.r.o.

Palác Myslbek

Ovocný trh 8

CZ-110 00 Praha 1

Tel.: (+420) 224 490 000

Fax: (+420) 224 490 033

www.bpv-bp.cominfo@bpv-bp.com

Tento materiál slouží pouze jako všeobecná informace o aktuálních tématech, nejedná se o poradenství. Nezohledňují se v něm žádné zvláštní okolnosti, finanční situace či zvláštní požadavky adresátů. Jeho adresáti by si proto měli vždy vyžádat příslušné profesionální služby k uvedeným informacím. I přes pečlivé sestavení tohoto materiálu nemůže společnost bpv Braun Partners s.r.o., její partneři, spolupracovníci či spolupracující advokáti a daňoví poradci zaručit přesnost a úplnost informací zde obsažených a nepřebírá jakoukoliv odpovědnost za konání nebo zdržení se konání na základě informací obsažených v tomto materiálu.